

Sovitus 2

Partituurin valmistelu

A. SOVITUSSUUNNITELMA (PLAN)

- Otsikkotasoa: teoksen nimi, tyyli, tempo, tahtilaji, sävellaji, instrumentaatio.
- Muoto: rakennneosat, tahtimäärät.
- Melodia: melodia/soolovastuussa olevat instrumentit, sektiot tai instrumenttiyhdistelmät. Asettelut, dynamiikka jne.
- Tausta: taustaelementtejä toteuttavat instrumentit, sektiot tai instrumenttiyhdistelmät. Asettelut, taustatyypit, dynamiikka jne.
- Komppi: rytmisektiovastuussa olevat instrumentit. Soittotavat, soundit, dynamiikka jne.

B. SOVITUSLUONNOS (SKETCH)

- Käytä 3–6:a viivastoa. Esim. täydelle big bandille riittää yleensä 5 viivastoa: G- ja F-avaimelliset saksofonisektiolle, G-avaimellinen trumpettisektiolle, F-avaimellinen pasuunasektiolle ja 1 viivasto rytmisektiolle ja sointumerkeille.
- Soolo-osuudet, sektiroleadit, asettelumerkinnot ja dynamiikkamerkinnot.
- Satseja voi halutessaan jo tässä vaiheessa kirjoittaa auki.
- Rytmisektion tärkeimmät linjat, iskut, sointumerkit ja dynamiikka.

C. PARTITUURI (SCORE)

1. Instrumenttien järjestys partituurissa

- Perinteisesti ylhäältä alas lueteltuna:
  - puupuhaltimet korkeimmasta matalimpaan
  - käyrätorvet — “ —
  - trumpetit — “ —
  - pasuunat — “ —
  - tuuba
  - patarummut
  - lyömäsoittimet
  - harppu
  - (piano/urut)
  - (lauluäänet)
  - jouset

- Big bandin / jazz ensemblen standardi partituurijärjestys yleisimpine vaihtosoittimineen:
  - A.Sax. 1 / S.Sax. / Fl. / Cl. in Bb
  - A.Sax. 2 (F. / Cl. in Bb)
  - T.Sax. 1 / S.Sax. / Fl.
  - T.Sax. 2 (Fl.)
  - Bari.Sax. / Bs.Cl. (Fl.)
  - Tpt. 1 (Flgh.)
  - Tpt. 2 (Flgh.)
  - Tpt. 3 / Flgh.
  - Tpt. 4 / Flgh.
  - Tbn. 1
  - Tbn. 2
  - Tbn. 3 (Tuba)
  - B.Tbn.
  - El.Gtr.
  - Pno. / Keys.
  - Bass (El.Bass)
  - Drs.
  - (Perc.)

Jos kyseessä on laulutausta, on laulun viivasto yleensä ylinnä.

2. Instrumenttinimet ja -lyhenteet

- 1. sivulle mielellään instrumenttinimet lyhentämättöminä; myös kaikki vaihtosoittimet on merkittävä 1. sivulle näkyviin! Esim. trumpettisektio:

Trumpet 1

Trumpet 2

Trumpet 3 (Fluegelhorn)

Trumpet 4

- Myös käytetyt vaskien sordiinot, kitaraefektit tms. olisi hyvä merkitä 1. sivulle.
- 2. sivusta eteenpäin käytetään lyhenteitä (yksiselitteisiä).

3. Transponoitu/transponoimaton partituuri

- Yhdysvalloissa ym. transponoitu partituuri on yleisempi; Suomessa transponoimaton.
- Jos transponoitu partituuri on kirjoitettu ilman sävellajin etumerkintöjä ('open key'), on 1. sivun vasempaan yläkulmaan ehdottomasti merkittävä "Transposed Score".
- Transponoimattomaan partituuriin on aina merkittävä "Concert Score".

4. Hakaset ja tahtiviivat

- Sektiot eli "instrumenttikuorot" erotetaan toisistaan kunkin sivun 1. tahtiviivan kohdalle piirretyillä hakasilla ("Bracket"). Painetussa tai tietokoneella tehdyssä partituurissa tulisi myös tahtiviivat katkaista sektioiden välissä.
- Kukin rytmisektion soitin muodostaa oman "kuoronsa", paitsi, jos on kaksi samaa soitinta (esim. kaksi kitaraa).

5. Kappaletiedot

- Kappaleen nimi lihavoidulla (usein myös suuraakkosin) keskelle 1. sivun ylälaitaa. Seuraaville sivuille pienemmällä samaan kohtaan.
- Säveltäjän (-ien) ja sovittajan nimet 1. sivun oikeaan yläkulmaan, esim. "Comp. Matti Meikäläinen, Arr. Tytti Teikäläinen".
- Jos kirjoitat partituurisi tietokoneella, käytä mahdollisimman selkeitä kirjasimia!

6. Harjoituskirjaimet ja -numerot

- Harjoituskirjaimien tai -numeroiden täytyy olla yksiselitteisiä! Ei siis samaa kirjainta tms. kahteen kertaan samaan partituuriin!
- Harjoitusmerkit laatikoidaan ja sijoitetaan partituurin ylimmän viivaston yläpuolelle, uuden rakenneosan aloittavan tahtiviivan kohdalle.
- Useita käytäntöjä:
  - juoksevat kirjaimet: A, B, C, jne.
  - juokseva numerointi: 1, 2, 3 jne.
  - tahtinumerointi: esim. 9, 17, 25 jne.
  - chorusmuotoisessa kappaleessa on mahdollista identifioida kukin chorus omalla kirjaimellaan ja käyttää chorus sisällä rakenneosien erottelemiseen tahtinumeroa (choruksen alusta lukien): esim. A, A9, A17, A25, B, B9 jne. Tämä saattaa kuitenkin joskus tuottaa sekavan lopputuloksen.
  - laulumuotoinen merkintä, esim. AABA + bridge: A1, A2, B1, A3, C, A4, A5, B2 jne. Tämäkään ei ole kovinkaan suositeltava tapa.
  - harvemmin käytetään osien nimiä, esim. THEME, INTERLUDE, CODA jne.
- Intro ei tarvitse harjoituskirjainta tai -numeroa.

7. Tahtinumerot

- Tahtinumerot merkitään alimman viivaston alapuolelle, joko välittömästi tahtiviivan oikealle puolelle tai keskelle tahtia.
- Muista myös numeroida partituurisi sivut!

8. Sävellajien etumerkit

- Etumerkit on kirjoitettava joka partituurisivun alkuun, joka viivastolle.
- Koneellisessa/painetussa partituurissa tulee olla myös avaimet joka sivun alussa ja joka viivastolla; myös käsinkirjoitetussa partituurissa tämä on suotavaa.

9. Tahtiosoitukset

- Tahtiosoitukset merkitään 1. sivun alkuun ja tämän jälkeen ainoastaan niiden tahtien alkuun, joissa tahtilaji vaihtuu.

10. Dynamiikkamerkit

- Dynamiikkamerkit kirjoitetaan kaikille viivastoille, joihin ne vaikuttavat. Ne merkitään aina viivaston alapuolelle.

11. Artikulaatiomerkit yms.

- Yleisesti kaikki artikulaatiomerkit (esim. viivat, pisteet ja aksenttimerkit) kirjoitetaan viivaston yläpuolelle, nuotinvarren kohdalle (nuotinvarsi on ylöspäin) tai nuotinpään kohdalle (nuotinvarsi alaspäin).
- Tarvittaessa artikulaatiomerkit voidaan myös kirjoittaa viivaston alapuolelle tai jopa viivastollekin.

12. Tautot

- "Tyhjiin" tahteihin tulisi aina merkitä kokotauko. Käsinkirjoitetussa partituurissa, jos koko sektiolla on samanaikainen tauko, voidaan kokotauko merkitä ainoastaan 1. stemmaan ja vetää siitä pystysuora viiva alaspäin sekktion alimpaan viivastoon asti.

13. Tempo-, tyyli, esitys- tms. merkinnät

- Tempo-, tyyli- tms. merkinnät (esim. Med. Swing, M.M.=128) kirjoitetaan partituurin 1. sivun vasempaan ylälaitaan. Uusi merkintä tehdään vain jos tempo tai tyyli tms. muuttuu. Tämä merkitään tällöin ylimmän viivaston yläpuolelle ao. kohtaan. Tämä koskee myös tempon muuttumista koskevia merkintöjä (esim. accel., rall.)
- Esitysmarkinnat (esim. Rubato, Maestoso jne.) merkitään aina ylimmän viivaston yläpuolelle.

14. Stemmakohtaiset esitysohjeet

- Soittajakohtaiset esitysohjeet kirjoitetaan mahdollisuuksien mukaan aina viivaston yläpuolelle. Tällaisia ovat esim. sointiväriin tai rytmikkaan vaikuttavat (Subtone, Even 8ths jne.) tai instrumentin vaihdot ja sordiinojen käyttö (To

S.Sax., S.Sax., To Harmon, Open). Muista varata soittajalle tarpeeksi aikaa instrumentin vaihtoon tai sordiinon asentamiseen/poistamiseen!

15. Sointumerkit

- Sointumerkit kirjoitetaan aina viivaston yläpuolelle, paitsi pianostemmassa viivastojen väliin. Jos koko rytmisektiolla on identtiset sointumerkit koko kappaleen ajan, riittää käsinkirjoitetussa partituurissa niiden merkitseminen pianostemmaan. Improvisoivalle solistille kirjoitetaan kuitenkin yleensä aina omat sointumerkit.
- Jos kirjoitat transponoitua partituuria, muista transponoida myös sointumerkit!

16. Fermaatit, "luftarit" (lyhyet paussit) ym.

- Merkitään jokaiselle viivastolle.

17. Nuottien vertikaalinen linjaaminen

- Partituurin nuottien tulee olla vertikaalisesti linjassa, s.o. samalla kohdalla rytmisesti alkavien nuottien tulee myös sijaita pystysuunnassa samassa kohdassa. Käsinkirjoitetussa partituurissa tästä joutuu joskus tinkimään.
- Jos kirjoitat tietokoneella, huomioi, että ns. 'layoutista' ja nuottien välistämisestä ('spacing') olet vastuussa sinä eikä tietokone!

18. Unisonot ja oktaavit

- Transponoimattomassa käsinkirjoitetussa partituurissa kannattaa mahdollisten sektioiden sisäisten tai välisten unisonojen ja oktaavien merkintään käyttää 'Colla'-termiä (myös Coll' tai Col.). Esim. jos 1. alton stemman kaksinta 2. trumpetti unisonossa ja 1. pasuuna oktaavia alemmaa, kirjoita 1. alton stemma auki ja merkitse 2. trumpetin stemmaan tuplauksen alkukohtaan "Col. A.Sax. 1 Unis." ja pasuunan stemmaan "Col. A.Sax. 1 8vb". Vedä tästä merkinnästä horisontaalinen vaakaviiva tuplauksen loppumiskohtaan saakka.